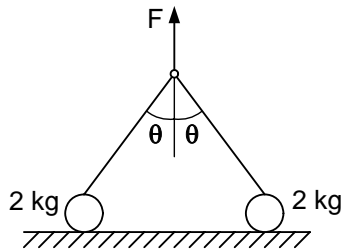
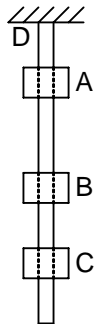

Liite lukuun 4.

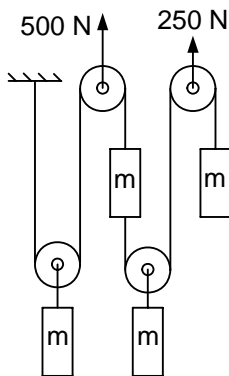
Partikkelisysteemin kinetiikka - harjoitustehtäviä

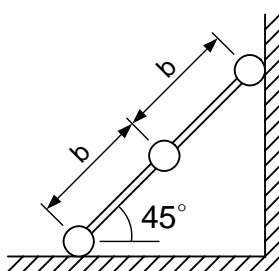
4.1 Laske, kuinka suuri pystysuuntainen kiihtyvyys 2 kg palloilla on niiden irrotessa vaakatasolta, kun voima $F = 60 \text{ N}$. Vast. $5,19 \text{ m/s}^2$

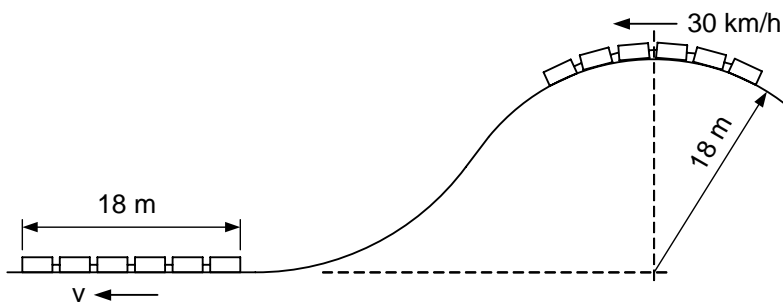
4.2 Kolme massaa $m_A = 10 \text{ kg}$, $m_B = 15 \text{ kg}$ ja $m_C = 8 \text{ kg}$ liikkuvat pitkin pystysuoraa johdetta, joka on kiinnitetty kattoon kohdasta D. Tarkasteluhetkellä A liikkuu alaspäin kiihtyvyydellä 2 m/s^2 , C liikkuu ylöspäin kiihtyvyydellä $1,5 \text{ m/s}^2$ ja B liikkuu ylöspäin vakionopeudella $0,8 \text{ m/s}$. Laske johteen rasitus T kohdassa D, kun johteen omaa painovoimaa ei oteta huomioon. Vast. 316 N

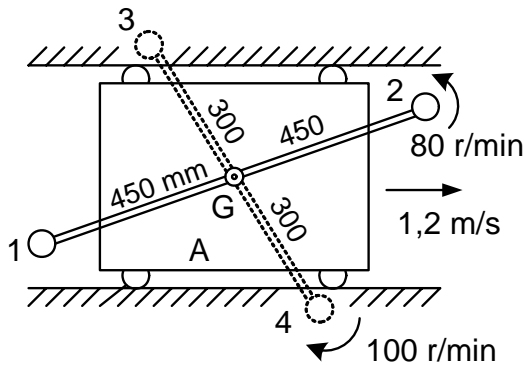
4.3 Laske kuvan mukaisten sylintereiden muodostaman systeemin massakeskiön kiihtyvyys, joka aiheutuu voimista 500 N ja 250 N . Massa $m = 10 \text{ kg}$ ja kitka on merkityksetön. Vaijereiden ja väkipyörien massa oletetaan nolaksi. Vast. $15,19 \text{ m/s}^2$

4.4 Kolme samanlaista teräspalloa on hitsattu kahteen sauvaan, jolloin ne muodostavat jäykän kokonaisuuden. Pallon massa on m ja sauvan massa merkityksetön. Systemi lähtee levosta liikkeelle kuvan mukaisesta asemasta. Määritä pallojen nopeus niiden tullessa vaakatasolle. Kitkaa ei oteta huomioon. Vast. $\sqrt{bg\sqrt{2}}$

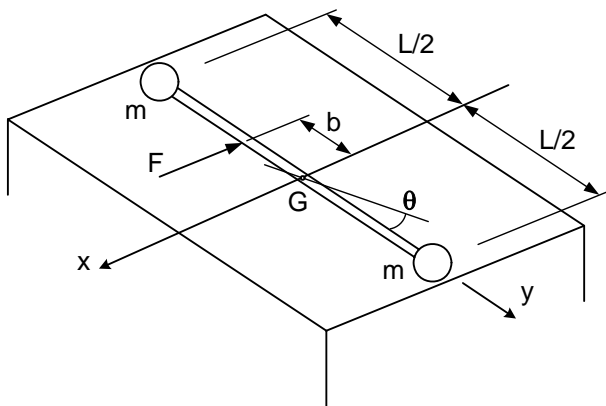

4.5 Määritä kuvan tilanteessa nopeus v vaunujen ollessa vaakatasolla, kun niiden nopeus ympyräradan korkeimmassa kohdassa on 30 km/h. Kitkaa ei oteta huomioon. Kaikilla kuudella vaunulla on sama massa. Vast. 72,7 km/h

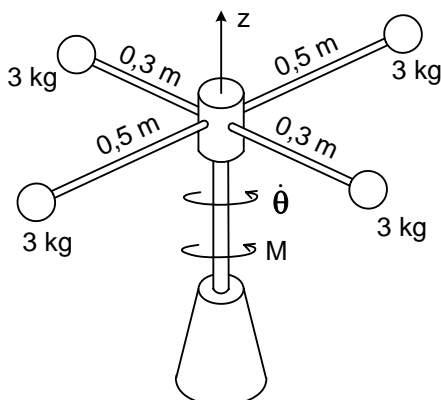
4.6 Vaunun A massa on 16 kg ja se liikkuu vaakasuuntaan nopeudella 1,2 m/s. Vaunuun on kiinnitetty massattomilla sauvoilla neljä palloa, joiden kunkin massa on 1,6 kg. Etualalla olevien pallojen 1 ja 2 systeemi pyörii vastapäivään pyörimisnopeudella 80 r/min ja taka-alalla olevien pallojen 3 ja 4 systeemi myötäpäivään pyörimisnopeudella 100 r/min. Määritä

koko systeemin liike-energia, liikemäärä ja liikemäärän momentti massakeskiön G suhteen. Vast. 54,7 J 26,9 kg·m/s 2,42 kg·m²/s

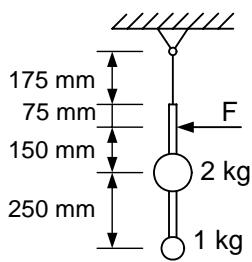
4.7 Kahden teräspallon ja sauvan muodostama systeemi on aluksi levossa kitkattomalla vaakatasolla. Pallojen massa on m , sauvan pituus on L ja massa merkityksetön. Systeemiin vaikuttaa äkillisesti voima F kuvan mukaisesti. Määritä systeemin massakeskiön saama kiihtyvyys sekä nopeus $\dot{\theta}$, jolla sauvan kulmanopeus $\dot{\theta}$ muuttuu välittömästi voiman vaikutuksen alettua.

Vast. $F/(2m)$ $2Fb/(mL^2)$

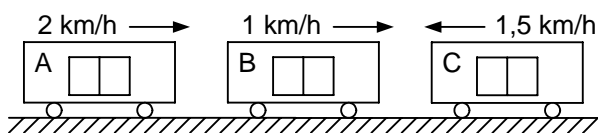
4.8 Kuvan mukainen pallojen ja massattomien varsien systeemi pyörii z -akselin ympäri myötäpäivään kulmanopeudella $\dot{\theta} = 20$ rad/s. Laske kuinka kauan vastapäiväisen vakiomomentin $M = 30$ Nm pitää vaikuttaa, jotta kulmanopeudeksi tulisi $\dot{\theta} = 20$ rad/s vastapäivään.

Vast. 2,72 s

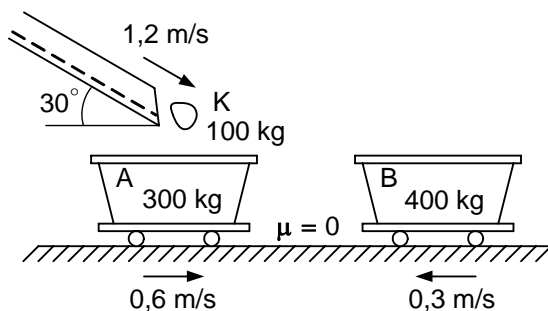
4.9 Kaksi palloa on kiinnitetty massattomaan ja jäykkään sauvaan, joka on ripustettu vaijerilla tukeen kuvan mukaisesti. Systeemi on aluksi levossa, kunnes voima $F = 60 \text{ N}$ vaikuttaa äkillisesti. Laske systeemin massakeskiön saama kiihtyvyys a_G ja nopeus $\dot{\theta}$, jolla sauvan kulmanopeus $\dot{\theta}$ muuttuu. Vast. 20 m/s^2 336 rad/s^2

4.10 Partikkelien A, B ja C massat ovat $m_A = 2 \text{ kg}$, $m_B = 3 \text{ kg}$ ja $m_C = 4 \text{ kg}$. Tietyllä ajan hetkellä niiden paikkavektorit ovat $\vec{r}_A = (2\vec{i} + \vec{j} - 2\vec{k})\text{m}$, $\vec{r}_B = (2\vec{i} + 2\vec{j} - \vec{k})\text{m}$ ja $\vec{r}_C = (\vec{i} - 2\vec{j} - 2\vec{k})\text{m}$. Nopeusvektorit ovat samanaikaisesti $\vec{v}_A = (3\vec{i} + 2\vec{j} - 2\vec{k})\text{m/s}$, $\vec{v}_B = (2\vec{i} + 3\vec{j} + \vec{k})\text{m/s}$ ja $\vec{v}_C = (-2\vec{i} - 2\vec{j} + \vec{k})\text{m/s}$. Laske kyseisen partikkelisysteemin liikemäärän momentti origon O suhteen. Vast. $(-5\vec{i} - 4\vec{j} - 16\vec{k})\text{kg} \cdot \text{m}^2/\text{s}$

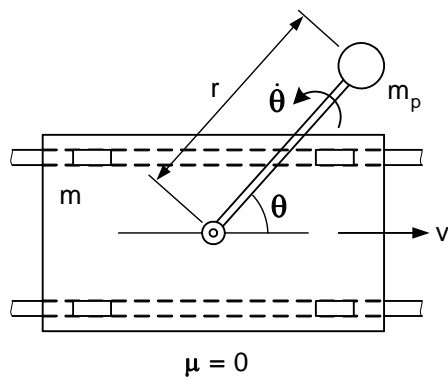

4.11 Kolme rautatievaunua liikkuu vaakasuuntaisia kiskoja pitkin kuvan mukaisilla nopeuksilla. Kun vaunut törmäävät toisiinsa, ne kytkeytyvät yhteen, minkä jälkeen ne liikkuvat yhteisellä nopeudella v . Vaunujen massat ovat $m_A = 65 \cdot 10^3 \text{ kg}$, $m_B = 50 \cdot 10^3 \text{ kg}$ ja $m_C = 75 \cdot 10^3 \text{ kg}$. Määritä nopeus v ja laske montako prosenttia on energiahäviö törmäyksessä. Vast. $0,355 \text{ km/h}$ $95,0 \%$

4.12 Kuvan tilanteessa mies ja nainen lähtevät kulkemaan toisiaan kohti alustan päistä. Miehen massa on m_1 , naisen massa on m_2 ja alustan massa m_0 . Alusta on aluksi levossa kohdassa $s = 0$ ja se liikkuu kitkattomasti. Laske miehen ja naisen kohtaamishetkeä vastaava alustan siirtymän s lauseke miehen alustaan nähden kulkeman matkan x_1 funktiona. Alustan pituus on l . Vast. $\frac{(m_1 + m_2)x_1 - m_2 l}{m_0 + m_1 + m_2}$

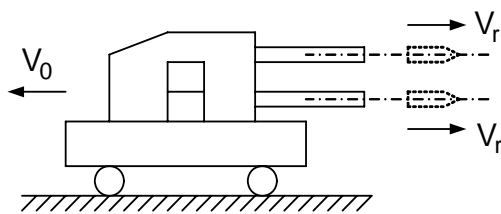

4.13 Kuvassa on annettu vaunujen A ja B sekä kivenlohkareen K massat ja alkunopeudet. Laske systeemin yhteinen loppunopeus v , kun a) K putoaa ennen vaunujen törmäystä ja b) K putoaa vaunujen törmäyksen jälkeen. Vast. $0,205 \text{ m/s}$

4.14 Kuvan systeemi liikkuu kitkattomasti vaakatasossa olevia johteita pitkin (kuva on esitetty tason normaalin suunnasta katsottuna) nopeudella v . Kun $\theta = 0^\circ$, nopeus $v = 0,6 \text{ m/s}$. Massattomaan varteen kiinnitetty pallo pyörii kiinnitysnivelen ympäri kitkattomasti kulmanopeudella $\dot{\theta} = 4 \text{ rad/s}$. Alustan massa on $m = 20 \text{ kg}$, pallon massa $m_p = 5 \text{ kg}$ ja varren pituus $r = 0,4 \text{ m}$. Määritä nopeus v kulman θ funktiona ja laske $v_{\max}$.

Vast. $0,92 \text{ m/s}$

4.15 Kaksi 10 kg ammusta laukaistaan alustalta, jonka massa on 1000 kg . Alusta liikkuu ennen laukaisua nopeudella $v_0 = 1,2 \text{ m/s}$ laukaisusuuntaan nähden vastakkaiseen suuntaan. Ammukset lähtevät nopeudella $v_r = 1200 \text{ m/s}$ putken suhteen. Laske alustan nopeus v' laukaisun jälkeen, kun ammukset lähtevät a) yhtäaikaa ja b) peräkkäin. Pyörien massaa eikä kitkaa oteta huomioon.

Vast. a) $24,7 \text{ m/s}$ b) $24,8 \text{ m/s}$